

Rakennusperinnön vaalija

Töölöläinen
Timo Elo

Vanhan rakennuksen purkaminen on harmillinen toimenpide, joka voisi usein jäädä ehkä tekemättä osaavan suunnittelun avulla.

Arkkitehti **Pekka Saatsi** on syntyperäinen helsinkiläinen. Sukunimi tulee kuitenkin Laatokan pohjoispuolelta, Suistamolta.

SAATSI Arkkitehdit Oy sijaitsee Kruununhaassa.

”Toimistomme historia on hyvinkin pitkä ja mielenkiintoinen. Työ alkoi jo 1950-luvulla, jolloin perustajana toimi **Erkki Karvinen** -niminen arkkitehti, sodankäynyt upseeri, joka oli aikaisemmin työskennellyt muun muassa **Alvar Aallon** toimistossa.”

”Erkki Karvisen perustettua toimistonsa isäni, arkkitehti **Olli Saatsi** tuli toimistoon töihin 1970-luvulla, ja vuonna 1987 hän nousi toimitusjohtajaksi. Samalla yritys muuttui osakeyhtiömuotoiseksi”, **Pekka Saatsi** kertoo.

”Isä johti yhtiötä vuosituhanen alkupuolelle, kunnes vuonna 2005 otimme vaimoni Emilian kanssa vetovastuun. Vuodesta 2008 lähtien toimiston nimenä on ollut SAATSI Arkkitehdit Oy.”

”Olemme erikoistuneet vanhojen historiallisten suojelukohteiden restaurointiin sekä rakennetun kulttuuriperinnön vaalimiseen. Teemme esimerkiksi rakennusten korjaussuunnittelua ja rakennushistoriaselvityksiä.”

HELSINGIN kaupunki on viime aikoina pyrkinyt myymään eri puolilla kaupunkia sijaitsevia kiinteistöjään. Onko toimistonne ollut mukana näissä kuvioissa?

”Kyllä. Voisin mainita vaikkapa Tapanilassa sijaitsevan Franzenin torpan, jonka kaupunki myi yksityishenkilölle. Olemme vastanneet sen korjaussuunnittelusta”, Pekka Saatsi sanoo.

”Kaupunki on myynyt myös arvokohteita, kuten vaikkapa Meilahden huviloita sekä vähän tavanomaisimpiakin rakennuksia. Poliittikkana on irtautua vähäisellä käytöllä olevista tai kaupungille tarpeettomista kohteista. Usein yksityinen taho osoittautuu hyväksi omistajaksi, jos tällä on ymmärrystä ja arvostusta vanhaa rakennusta kohtaan sekä riittävästi resursseja sen kunnostamiseen.”

”Vaikka vanhoja rakennuksia myydään usein huutokauppapaperiaatteella eikä monissa tapauksissa myyntihinta nouse kovin korkeaksi, tämä ei kuitenkaan ole koko totuus. Myös rakennusten korjauskustannukset saattavat olla korkeita – ja tonttien vuokrat

”Vanha rakennuskanta on hyvin usein säilyttämisen arvoista”, Pekka Saatsi sanoo Kruununhaassa sijaitsevan 1800-luvun alussa valmistuneen Ruiskumestarin talon pihamaalla. Talo on Helsingin kantakaupungin vanhin paikallaan pysynyt puutalo.

melkoisia. Rahanmeno ei lopu ostopohjaksi.”

”Olemme tarjonneet konsultointia rakennusten ostajille ennen kaupantekoa. On hyvä perehtyä kaikessa rauhassa asiantuntijan opastuksella eri mahdollisuuksiin ja reunaehtoihin, joita usein liittyy vanhan historiallisen rakennuksen hankkimiseen, omistamiseen ja kehittämiseen.”

JULKISUUDESSA on kerrottu Helsingin kaupungin myyneen juuri äsken yhden entisen Marian sairaalan alueella olleista 1800-luvun hirsitaloista, joka on tarkoitettu purettuna Meilahteen. SAATSI Arkkitehdit on saanut toimeksianton ostajalta.

”Valitettavasti en voi kertoa tästä sen enempiä kuin mitä julkisuudessa on ollut. Olemme näin sopineet asiakkaamme kanssa. Se voidaan kuitenkin todeta, että rakennus on purettu ja odottaa siirtoa. Asia on herättänyt mielenkiintoa, ja henkilökohtaisesti olen iloinen siitä, että rakennusperintö, miljöö ja kulttuurihistoria kiinnostavat suurta yleisöä”, Pekka Saatsi sanoo.

”Vanhojen historiallisten rakennusten uudelleen käyttöön liittyy monta näkökohtaa. Ensinnäkin ei ole järkevää purkaa ja rakentaa taloja aina uudelleen muutaman vuosikymmenen välein, vaan niillä tulisi pyrkiä korjaamaan. Tällä tavoin voitaisiin säästää paitsi luonnonvaroja myös rakennettua kulttuuriperintöä tuleville sukupolville.”

”Useinhan vallassa olevan sukupolven mielestä edellisen sukupolven aikaansaama miljöö ei välttämättä näytä houkuttelevalta eikä sitä aina arvosteta. Mutta kun kuluu vähän enemmän aikaa ja syntyy riittävä etäisyys, aletaan ehkä

Marian sairaala-alueelta purettiin vanhoja hirsitaloja.

nähdä ja arvostaa edellisen sukupolven aikaansaannoksia.”

”Toimistomme on tehnyt uraauurtavaa työtä 1980- ja 1990-lukujen rakennusten kulttuuriperinnön inventoinnissa Espoon ja Vantaan kaupungeille. Tämä hyvin laaja työ on keskittynyt nimenomaan postmodernistisen arkkitehtuurin rakennusten arvottamiseen.”

”On hyvin ajankohtainen kysymys, mikä voisi edustaa tuon ajan rakentamisen parhaimmistoa, jota nyt voitaisiin nostaa tietynlaiseen asemaan ja jota haluttaisiin erityisesti vaalia.”

”Mielestäni myös nuorempaa rakennusperintöä tulisi arvostaa. Olennaista on kuitenkin se, että rakennushistoriaselvityksiä tehdessä arvottaminen olisi ammatillista ja että se suoritetaan yhteistyössä museoviranomaisten kanssa. Ja että arvotuksia tehdään lakiin perustuen.”

Aina ei kuitenkaan edes suojele päätöksiä noudateta?

”Sekin on totta. Aikaisempina vuosikymmeninä on ollut esillä tapauksia, joissa suojele rakennuk-

set ovat vaikkapa yllättäen palaneet. Tämä on todella valitettavaa. Toivoisin hartaasti, että yhteisen edun nimissä noudatetaan lakeja, asetuksia sekä viranomaisten päätöksiä. Ja elleivät ne miellytä, oikea tapa demokratiassa on pyrkiä vaikuttamaan vaikkapa lakien muuttamiseen.”

RAKENNETTIINKO ennen paremmin?

”Kyllä. Ennen rakennettiin monelta osin paremmin – ja eri tavalla. Perinteinen rakennustapa massiivisine tiili- ja hirsirakennuksineen on ollut todella laadukasta, ja nämä rakennukset toimivat yhä edelleen rakennusfysikaalisesti ja energiatehokkaasti oikealla tavalla.”

”Esimerkiksi ennen sotia rakennetut Helsingin keskustan massiiviset tiilitalot ovat erittäin kestäviä ja laadukkaita. Esimerkkinä kestävästä rakentamisesta toimivat myös Vanhan Porvoon 1700-luvun hirsirakennukset, jotka ovat säilyttäneet arvonsa varsin hyvin ja ovat erittäin haluttuja tänäkin päivänä.”

”Sanoisin, että pääsääntöisesti viime vuosisadan alkupuolella rakentaminen oli erittäin laadukasta, kunnes 1960-luvulta alkaen rakennustapa muuttui toisenlaiseksi ja mukaan tuli myös rakennustekniikoita, jotka eivät osoittautuneet kestäviksi.”

”Niin kauan kuin pysyttäydettiin niin sanotuissa massiivirakenteissa, mikä tarkoittaa sitä, että rakennusten seinärakenne on alusta loppuun samaa tavaraa eli tyypillisesti muurattua tiiltä tai hirttä, tämä osoittautui kestäväksi ja myös rakennusfysikaalisesti oivaksi ratkaisuksi.”

ILMASTONMUUTOS vaikuttaa ulkoisesti siihen suuntaan, että esimerkiksi viistosateet ja tuulisuus lisääntyvät.

”Tämä aikaansaa entisestään haasteita ja vaatimuksia ulkoisille rakenteille, joiden ulkopinnat pysyvät pitempään kosteina ja viileinä, jolloin niiden myös tulee olla sellaisia, etteivät ne vaurioidu. Tässä suhteessa perinteiset massiivirakenteet ovat osoittautuneet hyvin kestäviksi ja laadukkaiksi. Mutta mikään ei estä tänä päivänäkään rakentamista tällä tavalla!”

”Eräänä esimerkkinä voisin mainita suunnittelemani Kuusamon Vuokratalojen tilaaman massiivihirsikerrostalon Kuusamossa. Se on kustannustehokas rakennus, jonka ulkoseinä on alusta loppuun lamellihiirttä. Talon kustannustehokkuutta lisättiin siten, että kantavat rakenteet ovat tavanomaista betonielementtirakentamista.”

”Helsingistä voisin mainita Suomenlinnan erinomaisena esimerkkinä kestävästä ja kauniista rakentamisesta. Siellä on vanhaa rakennuskantaa aina 1700-luvulta alkaen. Myös Helsingin keskustan vanhat kivitalot vaikkapa Kruununhaassa ja Töölössä edustavat arvokasta, kaunista ja kestävästä rakennusperintöä.”

”Helsingissä on myös joitakin upeita puurakennuksia esimerkiksi Meilahdessa ja Linnunlaulussa. Mutta on myös arvokkaita tuoreempia kaupunkikerrostumia vaikkapa Helsingin Olympialaisiin liittyen. Olympiastadion on tästä hieno esimerkki. Se on todella upeassa kunnossa. Sen sijaan samaa ei voi sanoa Soutustadionista, jonka alennustila on todella surkea kaupunkikuvallisesti.”

”Täytyy myös sanoa, että on järkyttävää, miten paljon aiemmilla vuosikymmenillä Helsingissä on tuhottu arvokasta rakennusperintöä. On sanottu, että mitä venäläiset eivät sodan aikana saaneet pommitetuksi, kotimaiset voimat tuhosivat edelleen. Tämä on mielestäni kansallinen tragedia, mutta sitä ei kannata jäädä liian suremaan. Katse tulee kääntää tulevaisuuteen ja varmistua siitä, että pidetään mahdollisimman hyvää huolta nykyisestä rakennusperinnöstämme.”